

Ferda BESLİ

CEO

BESFİN FİNANSAL HİZMETLER
DANIŞMANLIK A.Ş.

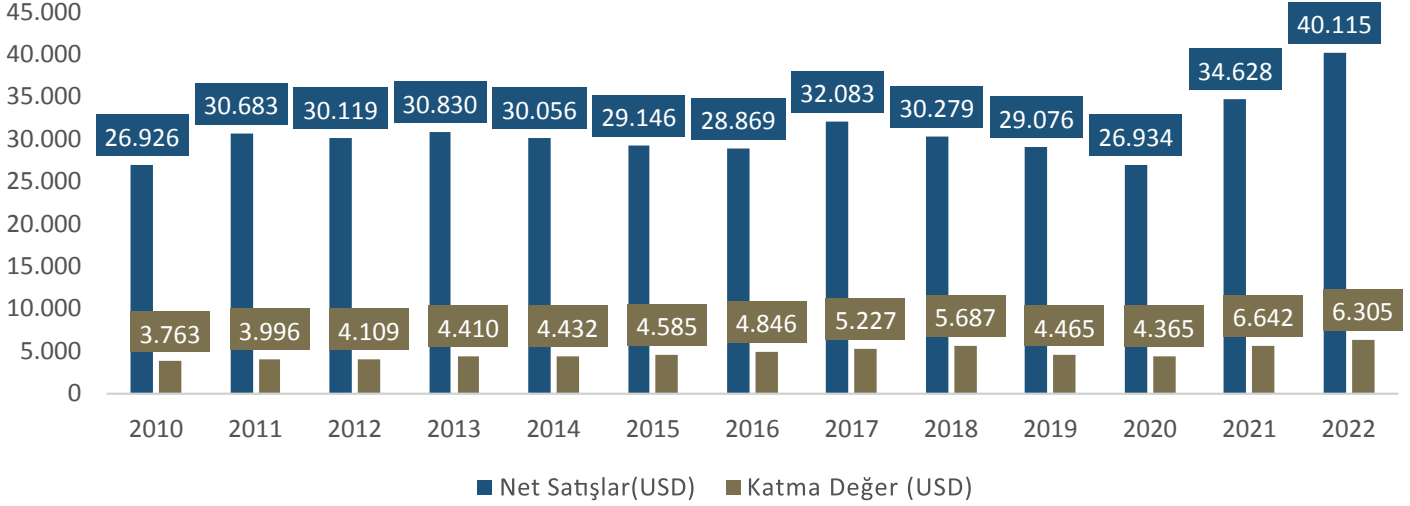

BURSA 250 ŞİRKETLERİ 2022 YILINDA İHRACATLARIN %101 ARTIRIRKEN, KUR ETKİSİYLE FİNANSMAN YÜKÜ ARTMAYA BAŞLADI

Bursa, Türkiye ekonomisi için en önemli illerden biri olup Türkiye'nin GSYH'si içinde %4'lük bir paya sahiptir. 2022 yılında da yüksek enflasyona rağmen Türkiye ekonomisindeki mevcut konumunu korumayı sürdürmüştür. Bursa ilinin başarısının temel dinamiklerine baktığımızda ihracat odaklı sanayi sektörünün yarattığı pozitif katkı öne çıkmaktadır.

2022 yılı Bursa 250 şirketleri incelendiğinde hem net satışların hem de katma değer dolar bazında arttığı gözlenmektedir. Net satışlar %15, katma değer ise %11 dolar bazında artmıştır. Hem katma değer hem de net satışlar 2010 yılından beri dolar bazında en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. 2021 yılında ortalama dolar kuru 8,89 olarak gerçekleşirken 2022'de ortalama dolar kurunun 16,57'ye yükselmesi göz önünde bulundurulduğunda net satışlar ve katma değerde kayda değer bir yükseliş olduğu daha iyi gözlemlenmektedir.

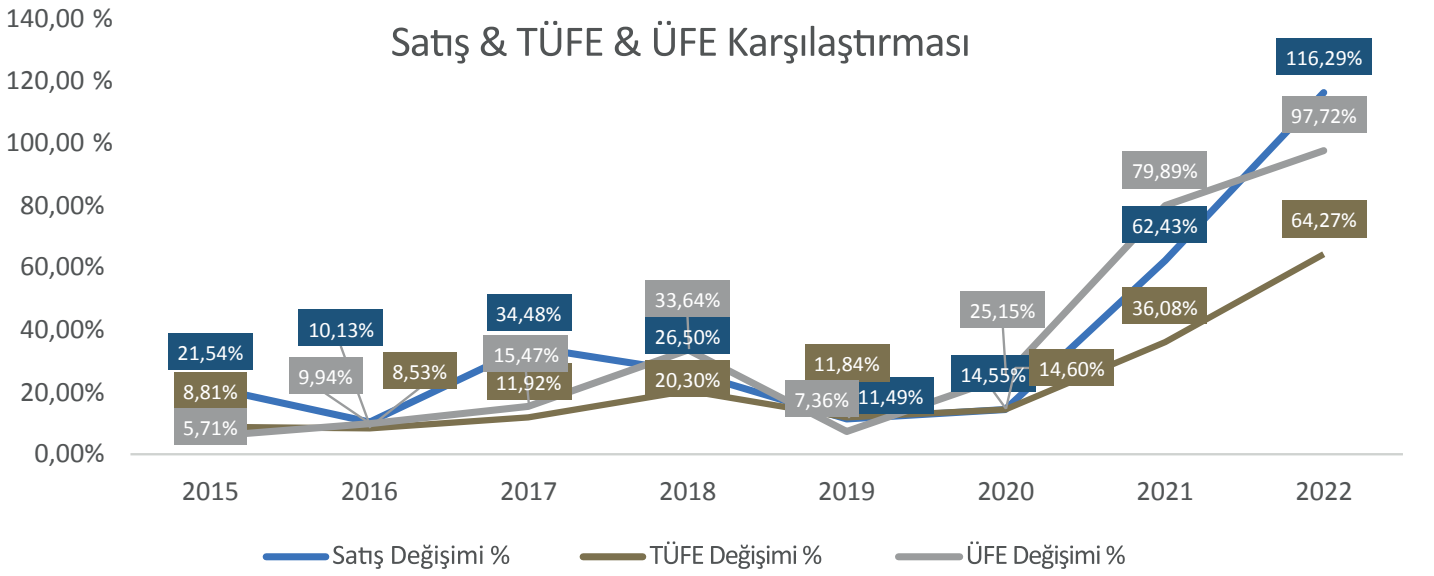
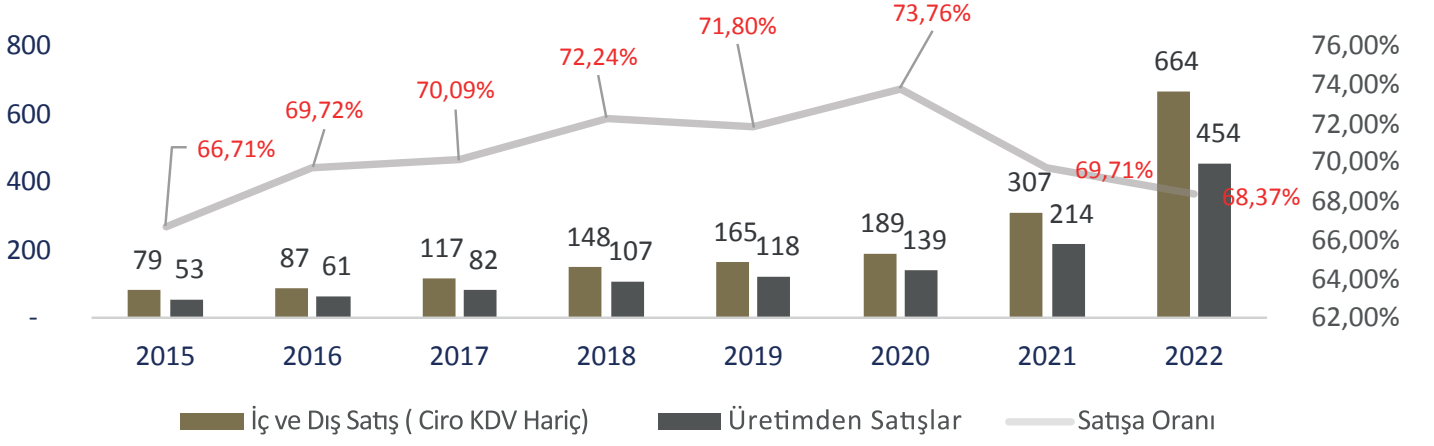
BURSA 250 Net Satışlar ve Katma Değer (\$)

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın açıkladığı verilere göre en yüksek ciroya sahip 250 firma 2022 yılında toplam 664 Milyar TL ciro oluşturmuştur. Bursa 250 firmalarının 2021 yılında oluşturduğu ciroya göre TL bazında %116 oranında satış büyümesi sağlamıştır.

Aşağıdaki grafikte de belirtildiği üzere 2015 yılından itibaren satışlar artış gösterirken satışların içinde üretimden yaratılan satışlar da artan bir eğilim ile yükselmiştir. 2022 yılında Bursa 250 firmanın satışları içinde üretimden yapılan satışların payı ise 2021 senesine göre %1,34 oranında azalmıştır.

BURSA 250 Ciro Gelişimi (Milyar TL)

Sektörler	Öncü Sektörlerde Ciro Değişimi		
	2021	2022	Değişim(%)
Otomotiv Yan Sanayi	54.606.154.814	107.137.248.629	96%
Metal	38.654.325.378	92.787.983.150	140%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	31.529.663.166	63.892.521.658	103%
Tekstil	31.358.275.798	50.424.177.304	61%
Perakende Ticareti	11.655.402.544	32.241.421.855	177%
Makine ve Teçhizat	12.041.684.409	21.944.772.550	82%
Elektrik-Elektronik	2.869.446.783	5.751.025.828	100%
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	2.316.316.318	5.478.927.911	137%
Lojistik	1.277.444.888	3.629.343.018	184%
İnşaat	995.005.486	2.705.856.814	172%

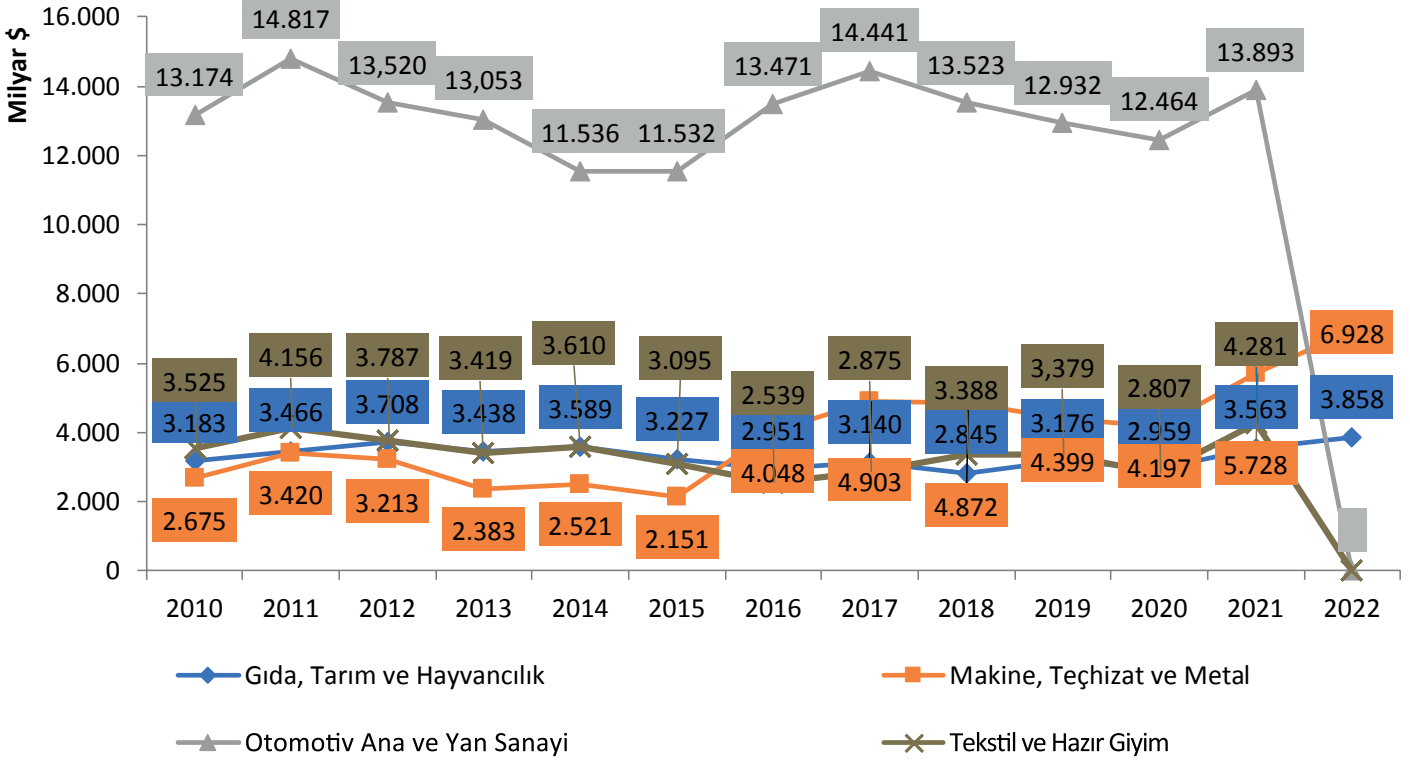
Sektörler	Öncü Sektörlerde Ciro Değişimi		
	2021	2022	Değişim (%)
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	-	17.751.798	-
Çevre ve Geri Dönüşüm	13.852.692	-	-
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-	-	-
Ekonomik İlişkiler ve Finans	-	-	-
Elektrik-Elektronik	90.702.849	-	-
Enerji	-	-	-
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	450.410.747	531.516.798	18%
Hazır Giyim	471.288.036	-	-
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-	-	-
İnşaat	0	-	-
Kimya	32.455.644	-	-
Lojistik	47.872.960	-	-
Makine ve Teçhizat	707.796.213	735.434.838	4%
Metal	1.146.473.341	1.630.051.339	42%
Otomotiv Ana Sanayi	4.510.327.991	-	-
Otomotiv Yan Sanayi	2.508.970.911	2.663.497.208	6%
Perakende Ticareti	-	79.958.744	-
Plastik	113.399.341	-	-
Tekstil	674.227.234	674.769.652	0%
TOPLAM \$	12.546.079.145	13.570.351.081	8%

Bursa 250 firma verilerine göre 2022 yılında ihracat dolar bazında %8 artmıştır. Şirketlerin TL'nin değer kaybına karşı doğal korunma mekanizması olan ihracat gelirleri, şirketlerin nakit akışları ve karlılıkları için önemlidir. Bursa ilinde faaliyet gösteren 250 firmanın sektörler bazında 2021-2022 yıllarının yıllık ihracat değerlerini (USD) karşılaştırdığımızda;

- **Metal Sektörü %42**
- **Gıda, Tarım ve Hayvancılık Sektörü %18 artarak öne çıkmıştır.**

250 Firma içinde 41 firma yabancı sermayelidir. Almanya 13, Fransa 4, İngiltere 4, Japonya 3 firma ile Bursa ekonomisi içinde faaliyet göstermektedir. Bu firmaların Bursa ekonomisi içinde payları çok değerlidir. Satışların %43'ü, üretimden satışların %57'si, aktifin %40'ı, özkaynakların %37'si, karlılığın %44'ü, ihracatın %57'si yabancı firmalar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bursa ekonomisinin yabancı sermaye içindeki payının güçlendirilmesi için global pazarlarda başta ABD, Almanya, Japonya ve Çin'de stratejik iş birliklerinin geliştirilmesi çok önemlidir.

2010-2022 Sektörlere Göre Net Satışlar

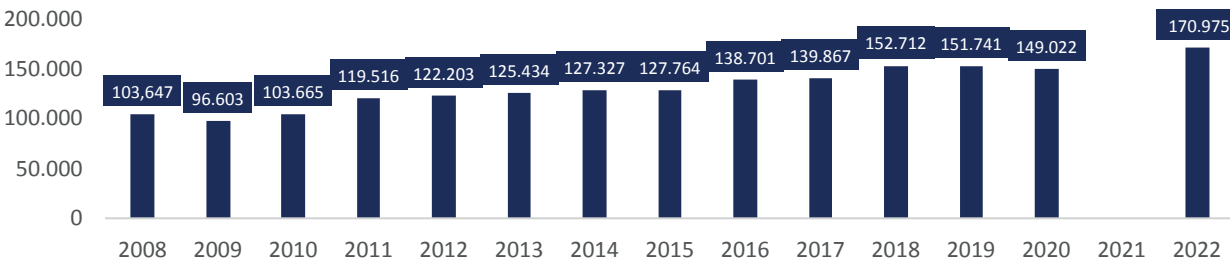

Yukarıdaki grafik 2010-2022 yılları arasında Bursa ekonomisinin lokomotif sektörlerinin net satışlar üzerinden gelişimini göstermektedir.

Özellikle makine ve teçhizat sektörü 2010 yılından bu yana zirve seviyesindedir. Gıda, tarım ve hayvancılık sektörü de 2022 yılında, 12 yılın zirvesindedir ve diğer sektörlerle göre daha yatay bir gelişim göstermektedir. Özellikle gıda, tarım ve hayvancılık sektörünün daha fazla geliştirilmesi için teşvik ve destek mekanizmalarına önem verilmesi gerekmektedir. Çünkü gıda, tarım ve hayvancılık sektörü, sağlıklı beslenmeyi sağlar, ekonomik büyümeye katkıda bulunur, kırsal kalkınmayı teşvik eder, çevresel sürdürülebilirliği destekler, kriz durumlarında gıda güvenmesini sağlar ve dışa bağımlılığı azaltır.

Aşağıdaki grafikte belirtilen ücretle çalışanlar göstergesi ise bu firmaların yarattıkları istihdam için oldukça önemli bir göstergedir. 2022 yılında ücretle çalışan kişi ortalaması 170.975 kişi olmuştur. 2020 yılına göre %14 artmıştır.

Ücretle Çalışanlar Ortalaması

BURSA 250 FİRMALARININ 2017-2022 YILLARI RASYOLAR ANALİZİ

Rasyolar	Özkaynak/Net Aktifler	Net Aktif Devir Hızı	Özkaynak Devir Hızı	Net Aktif Karlılığı(ROA)	Özkaynak Karlılığı(ROE)	Satış Karlılığı
2017	33%	144%	495%	9%	26%	6%
2018	34%	146%	487%	9%	26%	6%
2019	35%	142%	404%	8%	22%	5%
2018	26%	130%	379%	9%	34%	7%
2020	26%	130%	379%	9%	34%	7%
2021	34%	-	-	-	-	9%
2022	43%	148%	346%	12%	29%	8%

Aktifler açısından incelediğimizde 2022 yılında aktif devir hızının %148 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Aktif devir hızı firmaların daha verimli çalıştıklarını, kaynaklarını daha verimli kullandıklarını göstermektedir. Aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı bir şirketin toplam varlıklarına göre ne kadar karlı olduğunu gösteren önemli göstergelerdir. Aktif ve özkaynak karlılığı 2022 yılında sırasıyla %12 ve %29 olmuştur. Net aktif karlılığı gösteren **ROA**, 2022 senesinde 2020 rasyosunun üzerinde seyrederken özkaynak karlılığını gösteren **ROE** ise 2020 yılına göre gerilemiştir. Satış karlılığı da 2021 yılında %9 olarak gerçekleşirken 2022 yılında %8 olarak gerçekleşerek bir önceki yıla göre azalmıştır.

Bursa 250 firmalarına baktığımızda 2022 senesinde 227 adet firma kar etmiştir. 60,6 milyar TL kar açıklanırken, firmaların genel net kar marjı 2022 yılında %9 seviyesinde gerçekleşmiş olup 2021 senesine göre gerilemiştir.

ROA: Aktif Karlılığı

ROE: Özkaynak Karlılığı

Dönem Karı/Net Satışlar	Gıda, Tarım ve Hayvancılık	Makine ve Teçhizat ile Metal	Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	Tekstil ve Hazır Giyim
2017	6%	7%	7%	8%
2018	4%	6%	7%	8%
2019	6%	5%	6%	7%
2020	6%	6%	7%	10%
2021	9%	13%	-	17%
2022	11%	10%	10%	16%

Bursa ekonomisinde rol oynayan lokomotif sektörlerin karlılığı incelendiğinde 2022 yılı içerisinde gıda, tarım ve hayvancılık sektörünün kar marjı %11, makine ve teçhizat ile metal sektörünün kar marjı %10, otomotiv ana ve yan sanayinin %10 ve tekstil sektörünün net kar marjı %16 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu tabloda en çok dikkat çekenler gıda, tarım ve hayvancılık sektörü net kar marjını %2 arttırırken, makine ve teçhizat ile metal sektörünün %3 gerilemesi olmuştur. Bu gerilemeye hammadde fiyatlarının artışı, küresel talep dalgalanmaları ve üretim maliyetinin yükselmesi sebep olmuştur.

Sektörler	Aktif Toplamı (TL)		
	2021	2022	Değişim(%)
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	1.488.577.106	3.814.923.108	156%
Çevre ve Geri Dönüşüm	1.365.219.606	2.108.759.154	54%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	4.643.186.645	-	-
Ekonomik İlişkiler ve Finans	116.506.070	299.084.069	157%
Elektrik-Elektronik	2.670.680.784	-	-
Enerji	22.660.404.418	54.011.506.397	138%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	24.106.475.972	44.545.637.527	85%
Hazır Giyim	4.076.688.615	5.124.863.359	26%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-	-	-
İnşaat	1.266.980.401	1.465.211.231	16%
Kimya	2.216.426.661	-	-
Lojistik	2.454.099.514	6.517.412.120	166%
Makine ve Teçhizat	10.953.614.816	18.272.337.133	67%
Metal	33.812.257.608	66.193.720.421	96%
Otomotiv Ana Sanayi	-	-	-
Otomotiv Yan Sanayi	47.302.523.382	81.455.440.595	72%
Perakende Ticareti	5.202.277.725	12.128.402.890	133%
Plastik	2.944.506.355	5.070.114.331	72%
Tekstil	35.172.877.462	55.415.749.736	58%
Turizm	-	2.352.924.282	-

Sektörlerin aktif büyüklükleri incelendiğinde otomotiv yan sanayi 81,4 milyar TL ile ilk sırada yer almaktadır. Onu sırasıyla 66,1 milyar TL ile metal ve 55,4 milyar TL ile tekstil izlemektedir. Yüzdesele olarak en çok değişim gösteren sektörler ise sırasıyla %166 ile lojistik, %157 ile ekonomik ilişkiler ve finans, son olarak da %156 ile ağaç, orman ürünleri ve mobilya olarak gerçekleşmiştir.

Sektörler	Aktif Büyüklük Ağırlıkları		
	2021	2022	Değişim(%)
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	0,62%	0,85%	23 BPS
Çevre ve Geri Dönüşüm	0,57%	0,47%	-10 BPS
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	1,94%	-	-
Ekonomik İlişkiler ve Finans	0,05%	0,07%	2 BPS
Elektrik-Elektronik	1,12%	-	-
Enerji	9,47%	12,00%	253 BPS
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	10,07%	9,89%	18 BPS
Hazır Giyim	1,70%	1,14%	-57 BPS
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-	-	-
İnşaat	0,53%	0,33%	-20 BPS
Kimya	0,93%	-	-
Lojistik	1,03%	1,45%	42 BPS
Makine ve Teçhizat	4,58%	4,06%	-52 BPS
Metal	14,13%	14,70%	57 BPS
Otomotiv Ana Sanayi	-	-	-
Otomotiv Yan Sanayi	19,77%	18,09%	-168 BPS
Perakende Ticareti	2,17%	2,69%	52 BPS
Plastik	1,23%	1,13%	-10 BPS
Tekstil	14,70%	12,31%	-239 BPS
Turizm	-	0,52%	-

Bursa ilinin lokomotif sektörleri olarak belirtilen otomotiv ana ve yan sanayi, tekstil, gıda, tarım ve hayvancılık, makine ve teçhizat sektörlerinin aktif büyüklükleri toplamı %40'ın üzerindedir. Yüzdesele olarak en büyük değişim ise %2,53 artış ile enerji sektöründe gerçekleşmiştir. Bunun nedeni Ukrayna-Rusya savaşından itibaren önem kazanan enerji arzı ve tedariki sonrasında enerji sektörünün momentum kazanması olarak açıklanabilir.

Sektörler	Özkaynaklar (TL)		
	2021	2022	Değişim(%)
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	706.122.675	2.028.186.930	187,23%
Çevre ve Geri Dönüşüm	421.632.308	451.502.978	7,08%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	256.643.286	2.919.244.540	1037,47%
Ekonomik İlişkiler ve Finans	60.307.398	282.250.082	368,02%
Elektrik-Elektronik	412.898.651	-	-
Enerji	3.631.283.326	19.090.588.224	425,73%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	9.736.175.670	19.718.320.478	102,53%
Hazır Giyim	567.279.979	1.206.326.871	112,65%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-	-	-
İnşaat	429.542.033	299.249.483	-30,33%
Kimya	1.132.204.729	-	-
Lojistik	1.061.868.882	4.541.650.579	327,70%
Makine ve Teçhizat	4.464.733.208	8.121.471.740	81,90%
Metal	11.725.233.423	28.810.875.604	145,72%
Otomotiv Ana Sanayi	-	-	-
Otomotiv Yan Sanayi	20.968.905.386	36.891.080.103	75,93%
Perakende Ticareti	1.925.118.158	5.394.586.756	180,22%
Plastik	997.232.530	1.694.415.494	69,91%
Tekstil	12.547.260.171	26.090.814.814	107,94%
Turizm	-	2.224.572.348	-

Sektörlerin özkaynakları incelendiğinde otomotiv yan sanayi 36 milyar TL ile ilk sırada yer almaktadır. Şirketlerin toplam özkaynakları 2022 yılında 192 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Çimento ve enerji şirketleri güçlü özkaynak büyümesi ile öne çıkmaktadır.

Sektörler	Özkaynak Ağırlıkları		
	2021	2022	Değişim(%)
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	0,99%	1,05%	6 BPS
Çevre ve Geri Dönüşüm	0,59%	0,23%	-36 BPS
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	0,36%	1,52%	116 BPS
Ekonomik İlişkiler ve Finans	0,08%	0,15%	6 BPS
Elektrik-Elektronik	0,58%	-	-
Enerji	5,11%	9,93%	481 BPS
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	13,70%	10,25%	-345 BPS
Hazır Giyim	0,80%	0,63%	-17 BPS
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-	-	-
İnşaat	0,60%	0,16%	-45 BPS
Kimya	1,59%	-	-
Lojistik	1,49%	2,36%	87 BPS
Makine ve Teçhizat	6,28%	4,22%	-206 BPS
Metal	16,50%	14,98%	-152 BPS
Otomotiv Ana Sanayi	-	-	-
Otomotiv Yan Sanayi	29,52%	19,18%	-1033 BPS
Perakende Ticareti	2,71%	2,80%	10 BPS
Plastik	1,40%	0,88%	-52 BPS
Tekstil	17,66%	13,57%	-410 BPS
Turizm	-	1,16%	-

Sektörler	2022 Satış Karlılığı	2021 Satış Karlılığı	Değişim	2022 Aktif Karlılığı	2021 Aktif Karlılığı	Değişim	2022 Özkaynak Karlılığı	2021 Özkaynak Karlılığı	Değişim
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	12,3%	9,71%	260 BPS	17,67%	15,1%	260 BPS	33,24%	31,9%	140 BPS
Çevre ve Geri Dönüşüm	-	8,4%	-	7,02%	16,2%	-920 BPS	32,80%	52,6%	1980 BPS
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-	-15,4%	-	-	-12,6%	-	4,55%	-228,2%	-
Ekonomik İlişkiler ve Finans	-	0,1%	-	5,36%	1,4%	390 BPS	5,67%	2,7%	290 BPS
Elektrik-Elektronik	-	1,7%	-	-	1,8%	-	-	11,7%	-
Enerji	-	-0,9%	-	0,41%	-0,6%	-	1,16%	-3,7%	-
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	10,8%	9,4%	150 BPS	15,52%	-12,2%	330 BPS	35,06%	30,3%	480 BPS
Hazır Giyim	-	3,7%	-	4,96%	6,0%	-100 BPS	21,07%	42,9%	-2180 BPS
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İnşaat	6,6%	7,3%	-70 BPS	12,24%	5,7%	650 BPS	59,94%	16,9%	4310 BPS
Kimya	-	14,5%	-	-	16,7%	-	-	32,6%	-
Lojistik	2,1%	4,7%	-250 BPS	1,19%	2,4%	-120 BPS	1,70%	5,6%	-390 BPS
Makine ve Teçhizat	10,1%	12,7%	-260 BPS	12,17%	14,0%	-180 BPS	27,39%	34,3%	-690 BPS
Metal	12,6%	13,8%	-120 BPS	17,60%	15,7%	186 BPS	40,45%	45,4%	-500 BPS
Otomotiv Ana Sanayi	-	10,4%	-	-	22,2%	-	-	69,2%	-
Otomotiv Yan Sanayi	10,1%	12,1%	-200 BPS	13,24%	13,9%	-70 BPS	29,24%	31,4%	-220 BPS
Perakende Ticareti	5,8%	3,7%	210 BPS	15,32%	8,2%	715 BPS	34,44%	22,1%	1240 BPS
Plastik	-	10,1%	-	13,03%	13,05%	-2 BPS	38,99%	38,5%	50 BPS
Sağlık	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tekstil	16,2%	16,9%	-80 BPS	14,70%	15,1%	-40 BPS	31,21%	42,3%	-1110 BPS
Turizm	26,3%	-	-	11,60%	-	-	12,27%	-	-
TOPLAM	8,5%	-	-	12,53%	-	-	29,35%	-	-

Öncelikli olarak lokomotif sektörler karlılık açısından incelendiğinde; otomotiv yan sanayide hem aktif karlılığında -%0,7'lik azalma gözlenirken özkaynak karlılığında da -%2,2'lik bir azalış gözlenmiştir. Satış karlılığı da aynı şekilde -%2 azalmıştır. Tekstil sektörü incelendiğinde ise başta -%11,1 ile özkaynak karlılığı azalırken, satış ve aktif karlılıkları ise sırasıyla -%0,8 ve -%0,4 azalmıştır. Makine ve teçhizat sektöründe karlılıklara bakıldığında da özellikle özkaynak karlılığı olmak üzere üç karlılık göstergesinde de düşüş yaşanmıştır. Gıda, tarım ve hayvancılık sektöründe ise 2021 yılına göre her üç göstergesinde de karlılığın arttığı gözlenmiştir.

Satış karlılığında tekstil ve turizm, aktif karlılığında ağaç, orman ürünleri ve mobilya ile metal, özkaynak karlılığında ise inşaat ve metal sektörleri öne çıkmaktadır.

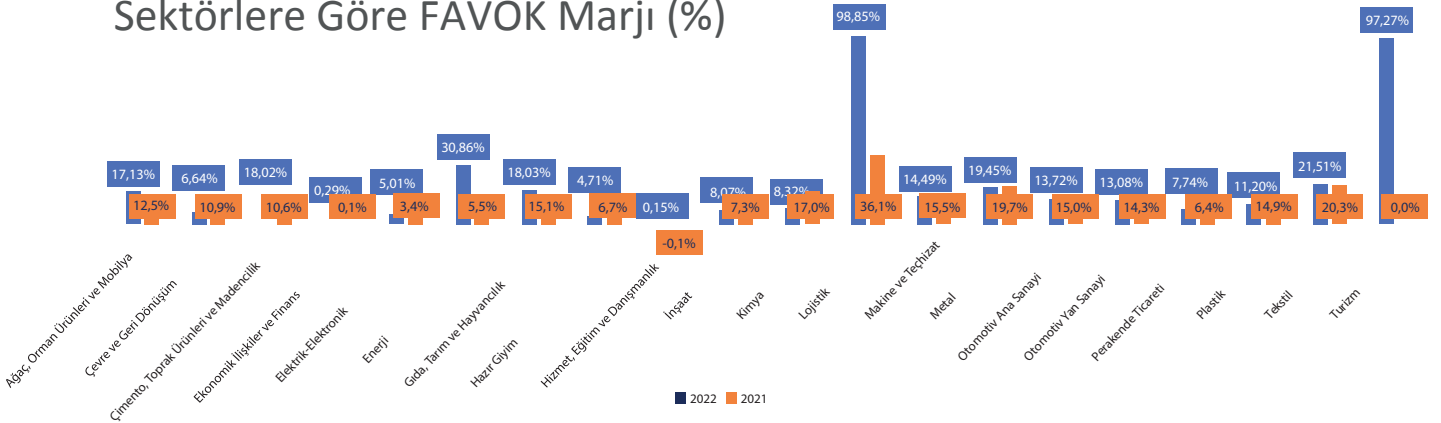
Sektörler	Net Katma Değer (TL)		
	2021	2022	Değişim Oranı(%)
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	394.331.767	1.086.543.595	175,5
Çevre ve Geri Dönüm	339.529.864	371.080.454	9,3
Cimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-298.284.281	663.231.549	-
Ekonomik ilişkiler ve Finans	15.506.445	49.936.936	222,0
Elektrik-Elektronik	144.986.023	-	-
Enerji	3.337.403.907	6.078.121.882	82,1
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	5.974.612.638	12.340.838.205	106,6
Hazır Giyim	705.155.594	599.085.539	-15,0
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	767.806.399	-	-
İnşaat	107.563.802	242.450.996	125,4
Kimya	442.206.163	-	-
Lojistik	183.913.633	-	-
Makine ve Teçhizat	2.673.714.592	4.338.914.080	62,3
Metal	7.932.900.232	18.545.226.524	133,8
Otomotiv Ana Sanayi	-	-	65,5
Otomotiv Yan Sanayi	13.770.154.482	24.980.194.396	81,4
Perakende Ticareti	1.333.194.788	4.020.443.594	201,6
Plastik	690.236.167	1.289.275.117	86,8
Tekstil	11.645.023.925	15.442.062.535	32,6
Turizm	-	589.442.925	-
TOPLAM	-	104.481.435.57	-

2022 Senesinde Bursa 250 firmalarının yarattıkları katma değeri incelediğimizde toplamda 104 milyar TL katma değer yaratılmıştır. Otomotiv yan sanayi, metal, tekstil ile gıda, tarım ve hayvancılık sektörlerinin yüksek katma değerler yarattığı gözlemlenmektedir. Yüzdesele olarak en çok artışlar ise ekonomik ilişkiler ve finans ile perakende ticareti sektörlerinde yaşanmıştır.

En çok katma değer yaratan sektörler Bursa ekonomisinde öncü sektörler olup;

- Otomotiv yan sanayi: %23,91
- Metal: %17,75
- Tekstil: %14,78
- Gıda, tarım ve hayvancılık: %11,81 paya sahiptir.

Sektörlere Göre FAVÖK Marjı (%)

FAVÖK (EBITDA) açısından firmaların performansı incelendiğinde 2022 yılında toplamda 107 milyar TL FAVÖK yaratmış olup toplam yaratılan FAVÖK'ün toplam satışlar içindeki oranı %16,23'tür.

En yüksek FAVÖK marjına %98,85 ile lojistik sektörü sahip iken, %97,27 ile turizm sektörü takip etmektedir. %30,86 ile enerji, %21,51 ile tekstil, %19,45 ile metal, %18,03 ile gıda, tarım ve hayvancılık izlemektedir.

Özetle, 2022 yılında Bursa 250 firmaları 664 milyar TL net satış, 104 milyar TL katma değer, 107 milyar TL FAVÖK yaratmış olup FAVÖK marjı %16,2 olarak gerçekleşmiştir. Bursa 250 firma satışları hem TL bazında hem de dolar bazında artmıştır. 2022 yılı aktif devir hızı %148 seviyesinde gerçekleşmiştir. 56 milyar TL dönem karı ve 13,5 milyar dolar ihracat Bursa'yı ayırtıran sayılardır.

2024-2026 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Ekonomik Plan'da enflasyonist ortamın bir süre daha devam edeceği beklenmektedir. Yüksek enflasyon ve yüksek döviz kuru beklentileri nedeniyle ekonomik belirsizliklerin devam ettiği bir dönemde, şirketlerin nakit akışını iyi yönetmek ve finansal risklere karşı tedbirli olmaları önemlidir. İhracat stratejileri geliştirilerek, kurda kaynaklanan dalgalanmalardan minimum etkilenmeleri için önlem alınması önem arz etmektedir. Bir diğer yandan ise teknolojik gelişmeleri yakından takip etmek ve iş süreçlerini dijitalleştirmek, gelecek yıllarda rekabet avantajı sağlamak için önemlidir. Yüksek katma değerli ürünlerin üretiminde teknolojiye dayalı yaklaşımlar benimsemek, şirketlerin sürdürülebilir büyümesini destekleyebilir. Önümüzdeki süreçte yüksek katma değerli ürün üretimi, sürdürülebilirlik, dijitalleşme ve inovasyon odaklı stratejilerin devam ettirilmesi önemlidir.